

The Role of Gender Stereotypes on Predicting Irrational Beliefs and Mental Health of Individuals with Gender Dysphoria

Rahimi Ahmad Abadi S¹, *Kalantari M², Abedi MR³, Modares Gharavi SM⁴

Author Address

1. PhD Student in Psychology, Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran;

2. Professor, Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran;

3. Professor, Department of Counseling, Faculty of Education and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran;

4. Associate Professor, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

*Corresponding Author E-mail: MehrdadK@edu.ui.ac.ir

Received: 2019 April 11; Accepted: 2019 May 12

Abstract

Background & Objectives: Gender dysphoria is defined as the sustained desire for or insistence on belonging to the opposite gender as well as considerable discomfort with the assigned sex and gender role. The present study aimed to examine the role of gender stereotypes (masculinity–femininity) in predicting the irrational beliefs and mental health of individuals with gender dysphoria.

Methods: This was a descriptive and correlational study. The statistical population included all individuals with gender dysphoria, visiting the Iranian Legal Medicine Organization of Razavi Khorasan Province, Iran, from 2014 to 2016, to follow legal proceedings for gender reassignment. A hundred participants were selected via the convenience sampling method, provided informed consent, and completed Bem Sex–Role Inventory (BSRI), Jones Irrational Beliefs Questionnaire, and Goldberg Depression Questionnaire. All statistical steps were performed using SPSS. The obtained data were analyzed by Pearson’s correlation coefficient and multiple regression analysis with a stepwise method. The significance level was set at 0.05.

Results: The present study findings suggested that males with gender dysphoria in femininity gender roles gained higher scores than females with gender dysphoria in masculinity gender roles. The correlation coefficient between irrational beliefs and masculinity was not significant ($r=0.04$, $p=0.651$). The correlation coefficient between several irrational beliefs, the need for others’ confirmation, high expectation, tendency to blame, response to failure, emotional irresponsibility, a great concern with anxiety, helplessness toward change, and perfectionism with the sexual role of positive women were significant ($r=0.39$, $p<0.001$). The correlation coefficient between mental health and femininity was positive and significant ($r=0.31$, $p=0.002$). The correlation coefficient between mental health and masculinity was positive and significant ($r=0.31$, $p<0.001$). This correlation coefficient between irrational beliefs and mental health ($r=0.54$, $p<0.001$) was positive and significant. Gender stereotypes predicted 17% of the variance of irrational beliefs in the samples with gender dysphoria ($p<0.001$).

Furthermore, gender stereotypes predicted 24% of the variance of mental health in the subjects with gender dysphoria ($p<0.001$). The results of the comparison of two gender groups with gender dysphoria also revealed that the mean scores of men with gender dysphoria was higher in irrational beliefs, compared to those in women, which was not statistically significant concerning the t -value ($p=0.058$). The results of the comparison of two gender groups with gender dysphoria also indicated that the mean scores of men with gender dysphoria was higher in mental health, compared to those in women, which was not statistically significant concerning the t -value ($p=0.480$).

Conclusion: Based on the current study findings, gender stereotypes could predict irrational beliefs and mental health in individuals with gender dysphoria. Therefore, the consideration of the variables derived from this research in therapeutic planning is necessary for those with gender dysphoria.

Keywords: Gender stereotypes, Irrational beliefs, Mental health, Gender dysphoria.

نقش کلیشه‌های جنسیتی در پیش‌بینی باورهای غیرمنطقی و سلامت روان افراد مبتلا به نارضایاتی جنسیتی

سمیه رحیمی احمدآبادی^۱، *مهرداد کلانتری^۲، محمدرضا عابدی^۳، سیدمرتضی مدرس غروی^۴

توضیحات نویسندگان

۱. دانشجوی دکتری روان‌شناسی، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران؛

۲. استاذ، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران؛

۳. استاذ، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران؛

۴. دانشیار روان‌شناسی بالینی، مرکز تحقیقات روانپزشکی و علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

*ارایانامه نویسنده مسئول: MehردادK@edu.ui.ac.ir

تاریخ دریافت: ۲۲ فروردین ۱۳۹۸؛ تاریخ پذیرش: ۲۲ اردیبهشت ۱۳۹۸

چکیده

زمینه و هدف: نارضایاتی جنسیتی به صورت تمایل پایدار به تعلق به جنس مقابل یا اصرار بر تعلق داشتن به جنس مقابل و ناراحتی مفرط از جنسیت تعیین شده و نقش جنسی نسبت داده شده به فرد تعریف شده است. پژوهش حاضر با هدف نقش کلیشه‌های جنسیتی در پیش‌بینی باورهای غیرمنطقی و سلامت روان افراد مبتلا به نارضایاتی جنسیتی انجام شد.

روش بررسی: طرح پژوهش حاضر، توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری تمامی افراد مبتلا به نارضایاتی جنسیتی در شهر مشهد بودند که در سال‌های ۹۶-۱۳۹۴ برای طی مراحل قانونی تغییر جنسیت به اداره کل پزشکی قانونی خراسان رضوی مراجعه داشتند. نمونه پژوهش شامل صد فرد مبتلا به نارضایاتی جنسیتی بود که به صورت نمونه‌گیری دردسترس انتخاب شدند. نمونه‌ها پرسشنامه‌های نقش جنسی ساندرز و باورهای غیرمنطقی جونز و سلامت روان گلدبرگ و هیلر را تکمیل کردند. تحلیل داده‌ها در SPSS با استفاده از روش آماری ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره به شیوه گام‌به‌گام در سطح معناداری ۰/۰۵ صورت گرفت.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که مردان در نقش جنسی زنانگی در مقایسه با زنان در نقش جنسی مردانگی نمرات بیشتری کسب کرده و بین باورهای غیرمنطقی و مردانگی همبستگی معنادار نبوده است ($r=0/04$ ، $p=0/651$). ضریب همبستگی بین تعدادی از باورهای غیرمنطقی یعنی نیاز به تأیید دیگران، انتظار زیاد از خود، تمایل به سرزنش، واکنش به ناکامی، بی‌مسئولیتی هیجانی، نگرانی زیاد توأم با اضطراب، درماندگی در مقابل تغییر و کمال‌گرایی با نقش جنسی زنانگی مثبت و معنادار به دست آمد ($r=0/39$ ، $p<0/001$). همچنین ضریب همبستگی بین سلامت روان و زنانگی ($r=0/31$ ، $p=0/002$) و سلامت روان و مردانگی ($r=0/31$ ، $p<0/001$) و بین باورهای غیرمنطقی و سلامت روان ($r=0/54$ ، $p<0/001$) معنادار بوده است. کلیشه‌های جنسیتی ۱۷ درصد از واریانس باورهای غیرمنطقی ($p<0/001$) و ۲۴ درصد از واریانس سلامت روان را در افراد مبتلا به نارضایاتی جنسیتی پیش‌بینی کرده است ($p<0/001$). نتایج مقایسه دو گروه زنان و مردان مبتلا به نارضایاتی جنسیتی نیز نشان داد که میانگین نمرات مردان در باورهای غیرمنطقی ($p=0/058$) و سلامت روان ($p=0/480$) بیشتر از نمره زنان بوده که باتوجه به مقدار تی محاسبه شده به لحاظ آماری معنادار نبوده است.

نتیجه‌گیری: براساس یافته‌های این پژوهش، کلیشه‌های جنسیتی قادر به پیش‌بینی باورهای غیرمنطقی و سلامت روان در افراد مبتلا به نارضایاتی جنسیتی است؛ بنابراین، توجه به متغیرهای حاصل از این پژوهش در طرح‌ریزی‌های درمانی برای افراد مبتلا به نارضایاتی جنسیتی ضروری به نظر می‌رسد.

کلیدواژه‌ها: کلیشه‌های جنسیتی، باورهای غیرمنطقی، سلامت روان، نارضایاتی جنسیتی.

نارضایتی جنسیتی به صورت تمایل پایدار به تعلق به جنس مقابل یا اصرار بر تعلق داشتن به جنس مقابل و ناراحتی مفراط از جنسیت تعیین شده و نقش جنسی نسبت داده شده به فرد تعریف شده است که در صورت فقدان مداخله مناسب عملکرد فرد را با مشکل مواجه می‌کند (۱). کودک قبل از دوسالگی هیچ برداشتی از دختر و پسر بودن ندارد (۲). وقتی به دوسالگی می‌رسد از وجود دخترها و پسرها آگاه می‌شود، تفاوت فیزیکی پدر و مادر را درک می‌کند، می‌فهمد که لباس و رفتار مردانه و زنانه کدام است و به تدریج از نقش‌های کلیشه‌ای نیز آگاه می‌شود (۳).

در سه سالگی اسباب بازی‌های سنی جنسیتی را انتخاب می‌کند و نقش‌های کلیشه (پرستار در برابر پزشک) را ایفا می‌نماید (۴). تفاوت‌های جنسیتی در بازی نیز آشکار می‌شود؛ به طوری که پسرها نقش‌های بیرون از خانه را بازی کرده و از فضای فیزیکی بیشتری سود می‌برند و در بازی‌های پرسروصدا و زدوخورد شرکت می‌کنند؛ در مقابل دخترها بیشتر تمایل به نقش‌هایی با جنبه کمکی و پرورشی دارند (۴).

بین هویت جنسی و نقش‌پذیری جنسیتی تفاوت بسیاری دیده می‌شود. هویت جنسی به برداشت شخص از زن یا مرد بودن خود اشاره دارد که طبیعت در نهاد انسان گذاشته و انسان در آن دخل و تصرفی ندارد. نقش جنسیتی فراگیری آن دسته از خصوصیات و رفتارهایی است که فرهنگ هر جامعه برای زنان و مردان مناسب می‌داند؛ بنابراین نقش‌آموزی جنسیتی ساخته فرهنگ هر جامعه است (۵،۶).

طبق نظریه ساندرز (۱۹۵۸) در طرحواره جنسی کودک یاد می‌گیرد با عدسی‌های جنسیتی اکتسابی از فرهنگی که رشد نموده، دنیا را ببیند؛ اما در افراد مبتلا به نارضایتی جنسیتی این پروسه به طور متفاوتی شکل می‌گیرد؛ به طوری که افراد مبتلا به نارضایتی جنسیتی در مراحل رشد کاملاً هویت جنسی و نقش جنسی متفاوتی در مقایسه با زن یا مرد طبیعی داشته و خود را متعلق به جنسیتی مخالف جنسیت زیستی حاضر می‌دانند؛ بنابراین ترجیح نیرومند برای پوشیدن لباس جنس مخالف و مقاومت برای پوشیدن لباس جنس حاضر دارند و دارای ترجیح قوی برای ایفای نقش‌های جنس مخالف در بازی‌های وانمودی یا خیالی هستند؛ حتی در کلیشه‌های جنسیتی^۲ نیز متفاوت عمل می‌کنند و درصدد خلاص شدن از اندام جنسیتی خود هستند (۱۰۷). کلیشه‌های جنسیتی از جمله متغیرهایی بوده که ممکن است از باورهای غیرمنطقی تأثیر بپذیرد (۸).

به اعتقاد ایس، باورهای غیرمنطقی باورهایی است که با واقعیت مطابق نبوده و پیامدهای ناشی از آن‌ها رفتارها و عواطف مخربی به دنبال دارد که سلامت روانی و عاطفی فرد را تهدید می‌کند (۹). در سال‌های اخیر محققان رابطه باورهای شخصی غیرمنطقی را با باورهای غیرمنطقی و خشم، هویت نقش جنسی، کمال‌گرایی و سبک‌های اسنادی مطالعه کرده‌اند (۱۰). کلیشه‌های جنسیتی و باورهای غیرمنطقی هر دو

شیوه‌های تفکر قالبی خشک و دارای ثبات بوده که افراد و اعمال آن‌ها را از بعد ارزیابی تحت تأثیر قرار می‌دهند (۱۱). کلیشه‌های جنسیتی در واقع باورهای قراردادی درخصوص حالات هیجانی و رفتاری و شناختی است و موجب انتظارات خاصی نیز شده که اغلب با یک نوع انعطاف‌ناپذیری روان‌شناختی همراه می‌شود؛ مثل کم‌جرئی و ناتوانی و کم‌مهارتی درخصوص یک‌جنس که این نوع کلیشه‌های نقش می‌تواند پیامدهای نامطلوبی داشته باشد. باورهای نقش جنسیتی، توصیفی و نیز تجویزی هستند؛ لذا افراد مبتلا به نارضایتی جنسیتی ممکن است به طور افراطی این نقش‌های جنسیتی را درونی کرده و به عنوان گرایش‌های شخصی ابراز کنند؛ حتی می‌تواند باورهای این افراد را شکل داده و تحت تأثیر قرار دهد؛ بنابراین پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش کلیشه‌های جنسیتی (مردانگی-زنانگی) در پیش‌بینی باورهای غیرمنطقی و سلامت روان افراد مبتلا به نارضایتی جنسیتی انجام شد.

۲ روش بررسی

روش تحقیق، توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش تمامی افراد متقاضی تغییر جنسیت بودند که برای طی مراحل قانونی تغییر جنسیت به اداره کل پزشکی قانونی خراسان رضوی مراجعه داشتند. از این بین صد نفر به صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. پس از اخذ رضایت‌نامه آگاهانه، نمونه‌ها پرسشنامه‌های نقش جنسیتی ساندرز (۱۹۵۸) و باورهای غیرمنطقی جونز و سلامت روان گلدبرگ و هیلر را در اداره کل سازمان پزشکی قانونی در سال‌های ۹۶-۱۳۹۴ تکمیل کردند. همه مراحل آماری با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱ انجام شد. تحلیل داده‌ها نیز با استفاده از روش‌های آماری همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره با روش گام‌به‌گام صورت گرفت. سطح معناداری ($\alpha=0/05$) در نظر گرفته شد. ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بود از ابتلا به نارضایتی جنسیتی؛ رسیدن به سن قانونی ۱۸ سال تمام و مصرف نکردن داروهای روان‌پزشکی. ملاک خروج عبارت بود از: تکمیل نکردن پرسشنامه‌ها. ابزارهای پژوهش به شرح زیر بود.

– پرسشنامه نقش جنسیتی (۳): این پرسشنامه توسط ساندرز (۱۹۵۸) در سال ۱۹۸۲ طراحی شد. شامل شصت عبارت توصیفی است که به صورت لیکرتی از یک (هرگز) تا هفت (همیشه) نمره‌گذاری می‌شود. از شصت صفت، بیست صفت به صورت کلیشه‌های زنانگی و بیست صفت مردانگی و بیست صفت خنثی هستند. (۱۲) اعتبار و روایی این آزمون را ۹۹ درصد و ۹۰ درصد به دست آورد. مهرایی زاده و همکاران (۱۳) با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون اعتبار پرسشنامه را محاسبه کردند. ضریب همبستگی آزمون برای زنان ۰/۹۹ و برای مردان ۰/۷۵ به دست آمد و ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۰ گزارش شد.

– پرسشنامه باورهای غیرمنطقی جونز^۴: این پرسشنامه توسط جونز در

3. Bem Sex Role Inventory

4. Jones Irrationally Believe Questionnaire

1. Bem

2. Gender stereotypes

روان است (۱۷). گلدبرگ اعتبار تصنیفی را برای کل پرسشنامه ۰/۹۵ گزارش کرد (۱۸). پایایی این پرسشنامه در ایران توسط تقوی در سال ۱۳۸۰ از طریق ضریب آلفای کرونباخ برای کل آزمون ۰/۹۰ و برای خرده‌آزمون‌های علائم جسمانی، اضطراب، نارسایی در عملکرد اجتماعی و افسردگی به ترتیب ۰/۷۶، ۰/۸۴، ۰/۶۱ و ۰/۸۸ گزارش شد (۱۹).

۳ یافته‌ها

براساس داده‌های حاصل از پرسشنامه اطلاعات جمعیت‌شناختی، از بین صد نفری که به‌عنوان نمونه در این پژوهش شرکت کردند، پنجاه نفر زن در دامنه سنی ۱۸ تا ۴۴ سال و پنجاه نفر مرد در دامنه سنی ۱۸ تا ۳۵ سال قرار داشتند. میانگین سنی زنان $24/12 \pm 6/046$ و میانگین سنی مردان $23/0 \pm 4/0$ بود.

سال ۱۹۶۸ ساخته شد. شامل صد آیتم است که هر آیتم یک‌نوع تفکر غیرمنطقی را در قالب ده سؤال بررسی می‌کند. پرسشنامه براساس مقیاس لیکرت از کاملاً مخالفم (نمره یک) تا کاملاً موافقم (نمره پنج) درجه‌بندی می‌شود (۱۴). جونز با استفاده از روش آزمون مجدد گزارش کرد که پایایی آزمون معادل ۰/۹۲ و پایایی هریک از مقیاس‌های ده‌گانه از ۰/۶۶ تا ۰/۸۰ و میانگین پایایی همه خرده‌مقیاس‌ها ۰/۷۴ است (۱۵). در ایران تقی‌پور و دوناپوش به‌نقل از گردی (۱۶) پایایی این آزمون را از طریق آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۷۱ و ۰/۸۲ به‌دست آوردند.

پرسشنامه سلامت روان: این پرسشنامه توسط گلدبرگ و هیلر^۲ در سال ۱۹۷۹ ساخته شد. شامل ۲۸ سؤال بوده و چهار مقیاس نشانه‌های جسمانی، اضطراب و بی‌خوابی، نارساکش‌وری اجتماعی و افسردگی را می‌سنجد. روش نمره‌گذاری به‌صورت طیف لیکرت است. نمره ۲۳ و بیشتر نشانگر نبود سلامت روان و نمره کمتر از ۲۳ بیانگر سلامت

جدول ۱. ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون متغیرهای پژوهش

متغیرها	مردانگی	زنانگی	باورهای غیرمنطقی	سلامت روان
مردانگی	۱			
زنانگی	-۰/۲۱	۱		
باورهای غیرمنطقی	۰/۰۴	۰/۳۹	۱	
سلامت روان	۰/۳۱	۰/۳۱	۰/۵۴	۱

در جدول ۱ مشاهده می‌شود که رابطه بین باورهای غیرمنطقی و مردانگی معنادار نیست ($r=0/04$, $p=0/651$). بین باورهای غیرمنطقی و زنانگی ارتباط مثبت و معنادار وجود دارد ($r=0/39$, $p<0/001$). همچنین ضریب همبستگی بین سلامت روان و زنانگی ($r=0/31$, $p=0/002$) و سلامت روان و مردانگی ($r=0/31$, $p=0/001$) معنادار است.

جدول ۲. ضرایب همبستگی باورهای غیرمنطقی با متغیرهای مردانگی و زنانگی

متغیرها	مردانگی	مقدار احتمال	زنانگی	مقدار احتمال
نیاز به تأیید دیگران	۰/۰۴	۰/۶۴۱	۰/۳۴	<۰/۰۰۱
انتظار زیاد از خود	۰/۰۲	۰/۸۰۳	۰/۳۵	<۰/۰۰۱
تمایل به سرزنش	۰/۱۷	۰/۰۸۸	۰/۴۱	<۰/۰۰۱
واکنش به ناکامی	۰/۰۸	۰/۴۱۸	۰/۲۱	۰/۰۲
بی‌مسئولیتی هیجانی	۰/۱۰	۰/۳۰۹	۰/۳۱	<۰/۰۰۱
نگرانی زیاد توأم با اضطراب	-۰/۱۰	۰/۲۹۹	۰/۲۹	۰/۰۰۳
اجتناب از مشکلات	۰/۰۱	۰/۸۵۹	۰/۰۲	۰/۸۴۳
وابستگی	-۰/۰۰۶	۰/۹۴۹	۰/۲۵	۰/۰۱
درماندگی درقبال تغییر	۰/۰۰۴	۰/۹۷۰	۰/۲۵	۰/۰۱
کمال‌گرایی	-۰/۰۱	۰/۹۲۲	۰/۳۱	<۰/۰۰۱

در جدول ۲ ملاحظه می‌شود که بین باورهای غیرمنطقی و نقش جنسی مردانگی رابطه معناداری نیست ($r=0/04$, $p=0/641$). همچنین رابطه بین مؤلفه‌های باورهای غیرمنطقی با زنانگی به‌جز مؤلفه اجتناب از مشکلات ($r=0/02$, $p=0/843$) مثبت و معنادار است.

2. Hillier

1. General Health Questionnaire

جدول ۳. نتایج رگرسیون کلیشه‌های جنسیتی با باورهای غیرمنطقی و سلامت روان

متغیر ملاک	متغیر پیش‌بین	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	آزمون معناداری مدل رگرسیون	مقدار بتا	مقدار تی	مقدار احتمال
باورهای غیرمنطقی	مردانگی	۰/۴۱	۰/۱۷	۱۰/۱۷	۰/۲۳	۱/۴۲	۰/۱۵۰
	زنانگی				۰/۸۸	۴/۴۸	<۰/۰۰۱
سلامت روان	مردانگی	۰/۴۹	۰/۲۴	۱۶/۰۳	۰/۲۱	۴/۴۳	<۰/۰۰۱
	زنانگی				۰/۲۶	۴/۴۸	<۰/۰۰۱

باتوجه به جدول ۳ در ستون مقدار احتمال مشاهده می‌شود که عامل ۲۴ درصد از واریانس سلامت روان را پیش‌بینی نموده است. کلیشه‌های جنسیتی ۱۷ درصد از واریانس باورهای غیرمنطقی را ($p < ۰/۰۰۱$). همچنین عامل کلیشه‌های جنسیتی پیش‌بینی کرده است ($p < ۰/۰۰۱$).

جدول ۴. مقایسه کلیشه‌های جنسیتی و باورهای غیرمنطقی و سلامت روان مردان و زنان

متغیر	جنس	میانگین	انحراف استاندارد	تی	درجه آزادی	مقدار احتمال
مردانگی	مرد	۸۱/۹۴	۲۱/۹۰	-۴/۰۴	۹۸	<۰/۰۰۱
	زن	۱۰۳/۸۸	۳۱/۵۱			
زنانگی	مرد	۹۹/۰۰	۲۹/۰۲	۴/۰۳	۹۸	<۰/۰۰۱
	زن	۸۱/۰۸	۱۱/۹۷			
باورهای غیرمنطقی	مرد	۳۲۴/۸۸	۵۳/۹۳	۱/۹۱	۹۸	۰/۰۵۸
	زن	۳۰۶/۰۰	۴۳/۹۷			
سلامت روان	مرد	۳۸/۶۶	۱۶/۰۲	۰/۱۹	۹۸	۰/۸۴۰
	زن	۳۸/۰۲	۱۶/۲۱			

تمایل به سرزنش، واکنش به ناکامی، بی‌مسئولیتی هیجانی، نگرانی زیاد توأم با اضطراب، درماندگی درقبال تغییر و کمال‌گرایی با نقش جنسی زنانگی مثبت و معنادار بوده است. نتایج مقایسه دو گروه زنان و مردان مبتلا به نارضایتی جنسیتی نیز نشان داد که میانگین نمرات مردان در باورهای غیرمنطقی بیشتر از نمره زنان است. نتایج پژوهش انزاب دشتی و همکاران (۲۰) مشخص کرد که افراد مبتلا به نارضایتی جنسیتی در طحرواره‌های ناسازگار اولیه (آسیب‌پذیری در صدمه یا بیماری، محق بودن، ترک‌شدن بی‌ثباتی، بی‌اعتمادی/آزار دیدن، محرومیت هیجانی، نقص داشتن/شرم، انزوای اجتماعی و تنبیه) درمقایسه با افراد عادی آسیب‌پذیری بیشتری دارند. در تبیین این نتیجه می‌توان به پژوهش حاتمی و عیوضی (۲۱) اشاره کرد. آن‌ها گزارش دادند مردان مبتلا به نارضایتی جنسیتی احساس رهاسازی بیشتر، تنهایی، شرم و انزوای اجتماعی، محرومیت و بازداری عاطفی شدیدتری را درمقایسه با زنان مبتلا به نارضایتی جنسیتی تجربه کرده و همچنین خود را در برابر صدمه یا بیماری آسیب‌پذیرتر می‌دانند. کمال‌گرایی هسته اصلی باورهای غیرمنطقی است. علاوه بر این بیش‌برآورد کردن جدی بودن یک‌رویداد، پایدهای هدایت‌شده توسط دیگران، تحمل ناکامی کم با مهارت مقابله‌ای ضعیف، توقع از دیگران،

در جدول ۴ نتایج آزمون تی جهت مقایسه زنان و مردان در متغیرهای پژوهش ارائه شده است؛ اما قبل از اجرای این آزمون، پیش‌فرض برابری واریانس‌ها برای هر یک از متغیرهای وابسته با استفاده از آزمون لوین بررسی شد که برای تمامی این متغیرها نتایج آزمون لوین معنادار نبوده است ($p \geq ۰/۰۵$). نتایج جدول ۴ نشان داد که میانگین نمرات زنان در مردانگی بیشتر از مردان است ($p < ۰/۰۰۱$). از طرف دیگر نمرات زنانگی مردان بیشتر از زنان می‌باشد ($p < ۰/۰۰۱$). نمرات باورهای غیرمنطقی مردان نیز بیشتر از زنان بوده که باتوجه به مقدار تی محاسبه‌شده (۱/۹۱) به لحاظ آماری در سطح معناداری نیست. همچنین نتایج جدول ۴ مشخص کرد میانگین نمرات سلامت روان مردان بیشتر از زنان است که باتوجه به مقدار تی محاسبه‌شده (۰/۱۹) به لحاظ آماری معنادار نیست.

۴ بحث

نتایج حاصل از پژوهش حاضر نشان داد که کلیشه‌های جنسیتی ۱۷ درصد از تغییرات باورهای غیرمنطقی را پیش‌بینی می‌کند. همچنین بین خرده‌مقیاس‌های باورهای غیرمنطقی با نقش جنسی مردانگی رابطه‌ای مشاهده نشد. از طرفی دیگر، ضریب همبستگی بین تعدادی از باورهای غیرمنطقی یعنی نیاز به تأیید دیگران، انتظار زیاد از خود،

۵ نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد، کلیشه‌های جنسیتی قادر به پیش‌بینی باورهای غیرمنطقی و سلامت روان در افراد متقاضی تغییر جنسیت است؛ بنابراین، توجه به متغیرهای حاصل از این پژوهش در طرح‌ریزی‌های درمانی برای افراد مبتلا به نارضایتی جنسیتی ضروری به نظر می‌رسد.

۶ بیانیه‌ها

تأییدیه اخلاقی و رضایت‌نامه از شرکت‌کنندگان:

پیش از انجام تحقیق، از آزمودنی‌ها برای شرکت در پژوهش، رضایت‌نامه کتبی دریافت شد.

توازن منافع:

نویسندگان اعلام می‌دارند هیچ‌گونه تضاد منافی ندارند.

منابع مالی:

یافته‌های حاصل از این پژوهش مستخرج از پایان‌نامه دکتری روان‌شناسی نویسنده اول می‌باشد و تمام منابع مالی آن توسط دانشگاه اصفهان تأمین شده است.

انتظار بیش‌ازحد از خود و وابستگی در میان زنان بیشتر است. زنان رویدادهای زندگی را منفی‌تر و کنترل‌ناپذیرتر از مردان رتبه‌بندی می‌کنند. بر این اساس شاید بتوان گفت تعامل‌گزینشی، پاسخدهی هیجانی، سبک مقابله و حساسیت به دیگران متأثر از کلیشه‌های جنسیتی شکل گرفته باشد که امروز از آن به‌عنوان تهدید کلیشه‌های جنسیتی یاد می‌کنند (۲۲). از طرف دیگر، کلیشه‌های جنسیتی ۲۴ درصد از تغییرات سلامت روان جمعیت بالینی را پیش‌بینی می‌کند. رابطه کلیشه‌های جنسیتی (زنانگی- مردانگی) با سلامت روان مثبت و معنادار بوده است. همچنین میانگین نمرات مردان در سلامت روان بیشتر از نمره زنان بوده که همخوان با نتایج پژوهش رحیمی و همکاران (۲۳) است. آن‌ها گزارش دادند که افراد مبتلا به نارضایتی جنسیتی در مقیاس استرس و اضطراب و افسردگی درمقایسه با افراد عادی نمرات بیشتری کسب کرده‌اند که همانند پژوهش حاضر نشان‌دهنده وضعیت نامطلوب آنان در زمینه سلامت روان است. ازجمله محدودیت‌های پژوهش حاضر دسترسی نداشتن به نمونه بالینی بیشتر بود؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی بر طیف گسترده‌ای از افراد مبتلا به نارضایتی جنسیتی این پژوهش اجرا گردد تا تعمیم‌پذیری یافته‌ها امکان‌پذیر شود.

References

1. American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5®). American Psychiatric Pub; 2013.
2. Najarian B, Khodarahimi S. Doganegi jensi (Androgenic) [Sexual dichotomy (androgenic)]. Psychotropical Novelties. 1997;3(9-10):30-44. [Persian]
3. Sadock BJ, Sadock VA. Kaplan and Sadock's Synopsis of Psychiatry: Behavioral Sciences/Clinical Psychiatry. Lippincott Williams & Wilkins; 2011. pp:600-7.
4. Samani S, Khayer M. A study of process and development of gender identity in children 2-7 years old. Journal of Psychology and Education. 2001;31(2):157-74. [Persian] <https://www.sid.ir/FileServer/JF/61813800208.pdf>
5. Fagot BI, Leinbach MD, Hagan R. Gender labeling and the adoption of sex-typed behaviors. Developmental Psychology. 1986;22(4):440-3. doi: [10.1037/0012-1649.22.4.440](https://doi.org/10.1037/0012-1649.22.4.440)
6. Safiri Kh, Imanian S. Sociology of Gender. Tehran: Jamee Shenasan Publication; 2009. [Persian]
7. Bem SL. The Lenses of Gender: Transforming The Debate on Sexual Inequality. New Haven: Yale Univ. Press; 1993.
8. Demaria TP, Kassinove H, Dill CA. Psychometric properties of the Survey of Personal Beliefs: a rational-emotive measure of irrational thinking. J Pers Assess. 1989;53(2):329-41. doi: [10.1207/s15327752jpa5302_10](https://doi.org/10.1207/s15327752jpa5302_10)
9. Bakhshayesh A, Entezari E. Perfectionism and irrational beliefs in Yazdi housewives and working women. The Journal of New Thoughts on Education. 2011;7(1):9-28. [Persian] doi: [10.22051/jontoe.2011.146](https://doi.org/10.22051/jontoe.2011.146)
10. Flett GL, Hewitt PL, Cheng WMW. Perfectionism, distress, and irrational beliefs in high school students: Analyses with an abbreviated survey of personal beliefs for adolescents. J Rat-Emo Cognitive-Behav Ther. 2008;26(3):194-205. doi: [10.1007/s10942-007-0066-1](https://doi.org/10.1007/s10942-007-0066-1)
11. Kulik L. Personality profiles, life satisfaction and gender-role ideology among couples in late adulthood: The Israeli case. Personality and Individual Differences. 2006;40(2):317-29. doi: [10.1016/j.paid.2005.06.026](https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.06.026)
12. Bem SL. Bem Sex Role Inventory: Professional manual. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press; 1981.
13. Mehrabzadeh Honarmand M, Ali Akbari Dehkordi M, Najarian B, Shokrkon H, Shehni Yeylagh M. Identification and comparison of gender types of employed women and their spouses on mental health, marital satisfaction and emotional intelligence. Journal of Education and Psychology. 2006;13(3):53-80. [Persian] <https://www.sid.ir/FileServer/JF/52313850303.pdf>

14. Bridges KR, Sanderman R. The irrational beliefs inventory: cross cultural comparisons between american and dutch samples. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*. 2002;20(1):65–71. doi: [10.1023/A:1015133004916](https://doi.org/10.1023/A:1015133004916)
15. Jones RG. A factored measure of Ellis' irrational belief system with personality and maladjustment correlates [Thesis for M.Sc]. [Texas, USA]: Texas Tech University; 1968.
16. Gordi F, Heidari M, Minakari M. Relationship between Mental Health and Irrational Thoughts in Shahid Beheshti University Students. *Psychological Research*. 2006;8(3):45. [Persian] <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?ID=62261>
17. Cheung P, Spears G. Reliability and validity of the Cambodian version of the 28-item General Health Questionnaire. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol*. 1994;29(2):95–9. doi: [10.1007/BF00805629](https://doi.org/10.1007/BF00805629)
18. Goldberg D. *A User's Guide to the General Health Questionnaire*. Windsor; 1988.
19. Taghavi SMR. Validity and reliability of the general health questionnaire (GHQ-28) in college students of Shiraz university. *Journal of Psychology*. 2002;5(4):381–98. [Persian] <https://www.sid.ir/FileServer/JF/61513802006.pdf>
20. Anzabdashti, Asgharnejadfarid, Rayisi Z. Comparison of early maladaptive schemas and parental origins in patients with gender identity disorder and normal individuals. *Journal of Clinical Psychology*. 2015;7(2):49–60. [Persian] doi: [10.22075/jcp.2017.2199](https://doi.org/10.22075/jcp.2017.2199)
21. Hatami M, Ayvazi S. Investigating of Personality Characteristics (Extroversion-introversion) and Early Maladaptive Schemas (EMS) in males and females with Gender Identity Disorder (GID). *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2013;84:1474–80. doi: [10.1016/j.sbspro.2013.06.776](https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.06.776)
22. Ben-Zeev T, Fein S, Inzlicht M. Arousal and stereotype threat. *Journal of Experimental Social Psychology*. 2005;41(2):174–81. doi: [10.1016/j.jesp.2003.11.007](https://doi.org/10.1016/j.jesp.2003.11.007)
23. Rahimi Ahmadabadi S, Hejazi A, Attaran H, Rahimi A, Kohestani L, Karashki H, et al. Comparison of stress, anxiety, depression & sexual role in subjects involved gender dysphoria with normal subjects. *Iranian Journal of Forensic Medicine*. 2016;22(1):67–75. [Persian] <http://sjfm.ir/article-1-783-en.pdf>